

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
СИРОТА ВЕРОНІКА СЕРГІЙВНА
на тему
«КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В СИСТЕМІ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»,
яку подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської
діяльності

Актуальність теми дослідження

За умов вибору вектору розвитку України в напрямку євроінтеграції, досить гостро постає питання розширення напрямів діяльності суб'єктів господарської діяльності, одним з яких є корпоративна соціальна відповідальність (КСВ), дотримання принципів якої сприяє зміцненню економічної безпеки підприємства та його стійкому розвитку.

У такому контексті тему роботи слід визнати своєчасною і погодитися з метою, предметом і задачами виконаного дослідження. Таким чином, необхідність дослідження теоретико-методичних основ забезпечення економічної безпеки підприємства на основі інструментів корпоративної соціальної відповідальності зумовили актуальність теми дисертаційної роботи.

За тематичною спрямованістю дисертація відповідає плану науково-дослідних робіт кафедри управління фінансово-економічною безпекою Університету економіки та права «КРОК» у межах науково-дослідної роботи «Забезпечення захисту економічної безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності в умовах євроінтеграції України» (номер державної реєстрації 0114U006338). Особисто автором досліджено вплив корпоративної соціальної відповідальності на економічну безпеку підприємств та розроблено систему заходів для виявлення, оцінки загроз економічній безпеці підприємств.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації

На підставі ознайомлення з матеріалами дисертації, змістом автореферату та публікаціями здобувача можна зробити такі висновки.

Наукові положення мають необхідне обґрунтування. Пропозиції засновуються на результатах вивчення теоретичних положень щодо *об'єкту дослідження* – процесу функціонування системи економічної безпеки підприємств, що діють на засадах корпоративної соціальної відповідальності. Теоретичним підґрунтям дослідження виступають загальнонаукові та специфічні методи, що дають змогу виявити основні характеристики досліджуваних явищ і процесів, визначити тенденції їх розвитку.

Дослідження спираються на висновки, самостійно зроблені здобувачем в результаті вивчення положень економічної науки в царині економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності в цілому та корпоративної соціальної відповідальності зокрема, які розроблені в працях вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. Нормативно-правові акти України, урядові рішення та ухвали явили законодавчо-правове поле та обумовили легітимність виконаного дослідження.

У дисертаційній роботі розглянуто та вирішено коло завдань, розв'язання яких дозволило здобувачеві досягти поставленої у дисертаційній роботі *мети* - теоретичного обґрунтування і реалізації інструментів корпоративної соціальної відповідальності в системі економічної безпеки підприємств.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, є достатньо висвітленими в публікаціях. Існуючі вимоги до публікацій результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів слід вважати виконаними за таких причин: здобувачем опубліковано 11 наукових праць загальним обсягом 4,04 др. арк., в тому числі 2 у співавторстві (1,22 др. арк.). Із них 7 статей опубліковано в наукових фахових виданнях України, 2 – у у іноземних виданнях.

Основні положення виконаного дослідження пройшли всі види апробації: вони опубліковані, використані в діяльності суб'єктів господарської діяльності різних форм власності, були обговорені на науково-практичних конференціях різного рівня, географія яких є доволі широкою.

Вирішення комплексу поставлених завдань, доцільний вибір методів дослідження, достатня теоретична база забезпечили наукову обґрунтованість положень, висновків та рекомендацій виконаного дослідження. Сукупність зазначених обставин визначають обґрунтованість і достовірність отриманих результатів досліджень.

Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна

Винесені здобувачем на захист результати містять наукову новизну.

Зокрема, здобувачем *вперше* обґрунтовано науково-методичний підхід та практичний інструментарій використання засобів корпоративної соціальної відповідальності в системі економічної безпеки підприємства для забезпечення очікуваного рівня його економічної безпеки шляхом гармонізації інтересів суб'єктів внутрішнього та зовнішнього середовищ, зміцнення економічного потенціалу і ринкової позиції.

Досить цікавим, з позицій наукової новизни, є удосконалення підходів до гармонізації інтересів суб'єктів системи економічної безпеки підприємства, що, на відміну від існуючих, дозволяють розробляти альтернативні рішення щодо досягнення очікуваного рівня його економічної безпеки на основі використання інструментів корпоративної соціальної відповідальності з урахуванням специфіки зони їх застосування.

На окрему увагу заслуговують пропозиції здобувача щодо вдосконалення сукупність інструментів впливу корпоративної соціальної відповідальності на систему економічної безпеки підприємства за такими її функціональними складовими, як операційна, кадрова, фінансова, інвестиційно-інноваційна, екологічна, логістична, що дозволяє формувати

множину рішень з питань управління забезпеченням економічної безпеки як у межах окремих функціональних підрозділів, так і підприємства загалом.

Достатньо вагомим внеском є вдосконалена здобувачем методика ідентифікації і попередження загроз економічній безпеці підприємства та захисту від них, що передбачає розрахунок інтегрального показника та його рівнів, з наступним порівнянням з пороговими значеннями економічної безпеки і прийняттям відповідних рішень щодо формування та використання інструментів корпоративної соціальної відповідальності для забезпечення очікуваного рівня економічної безпеки підприємства.

Надзвичайно важливими, з позицій практичної діяльності, є вдосконалена здобувачем організаційно-інформаційну модель управління забезпеченням економічної безпеки підприємства з використанням практичного інструментарію корпоративної соціальної відповідальності, яка спрямована на узгодження інтересів суб'єктів системи його економічної безпеки і базується на автоматизації інформаційних потоків щодо імплементації інструментів корпоративної соціальної відповідальності в цю систему та організаційній взаємодії між структурними підрозділами підприємства задля забезпечення очікуваного рівня його економічної безпеки.

Роботу виконано з дотриманням вимог наукового стилю. Виклад результатів досліджень здійснено здобувачем логічно, послідовно і переконливо. Наукова новизна отриманих у дисертаційній роботі результатів, сформульованих висновків і наданих рекомендацій є очевидною. Такі результати характеризуються авторським підходом до вирішення поставленого науково-практичного завдання, його обґрунтованістю і комплексністю.

Практичне значення роботи і використання результатів дослідження

Рекомендації автора мають практичну значущість, на користь чого, перш за все, свідчать результати їх впровадження і використання. Практична цінність результатів дослідження полягає у тому, що запропоновані

результати дослідження доцільно застосовувати для вдосконалення системи економічної безпеки підприємств.

Наукові результати, отримані в дисертаційній роботі, використовуються у практичній діяльності таких підприємств, як ТОВ «Бакарді-Мартіні Юкрейн» (довідка про впровадження № 555 від 28 квітня 2015 р.), ТОВ «Голден Тайл» (довідка про впровадження № 612, від 16 грудня 2014 р.), ТОВ «Реккіт Бенкізер» (довідка № 1008 від 29 січня 2015 р.).

Окремі теоретичні та методичні результати дисертаційного дослідження і, зокрема, алгоритм попередження загроз економічній безпеці господарювання використовуються в діяльності Департаменту промислової політики Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (довідка про впровадження від вересня 2014 р.).

Отримані наукові, методологічні та практичні результати застосовуються у навчальному процесі за спеціальністю 8.18010014 «Управління фінансово-економічною безпекою», при підготовці до навчальних занять з дисциплін «Теоретичні основи управління фінансово-економічною безпекою» (ПП.01.02 Теорія управління безпекою соціальних систем) та «Професійна психологія» (ПП.07.03 Психологія діяльності фахівців з фінансово-економічної безпеки), довідка № 1 від 12 березня 2015 р.

Зауваження та дискусійні положення дисертації

Незважаючи на досягнутий рівень здійснених у дисертації Сироти В.С. розробок, окремі положення роботи слід визнати дискусійними, а, отже, є підстави зробити низку зауважень.

1. У пп.1.2 на стор. 40 здобувачем наведено авторський рисунок 1.8 «Види стейкхолдерів суб'єкта господарювання». Дисертація значно б виграла за умови не лише групування цих суб'єктів на зовнішні та внутрішні, а й встановлення взаємозв'язку між ними та суб'єктами, що забезпечують економічну безпеку.

2. Наведений у дисертації пп. 1.3 носить описовий характер, доцільно

було порівняти моделі КСВ в різних країнах та представити узагальнюючий результат, який би містив слабкі та сильні сторони цих моделей та можливості їх використання в Україні.

3. У пп.2.3. здобувач встановлює взаємозв'язок між КСВ та економічної безпекою. Вважаю, що назви рис. 2.6 та 2.7 вказано некоректно, оскільки як економічну безпеку, так і КСВ розраховувати не можна, лише оцінювати.

4. Розділ 2 виглядав би більш логічним за умови представлення пп.2.3 на початку замість пп.2.1 та доповнення його SWOT-аналізом, який дозволив би ідентифікувати загрози діяльності підприємств, пов'язані з КСВ.

5. Дисертація значно б виграла за умови аналізу не лише кількісних показників діяльності підприємств, а й їх заходів щодо корпоративної соціальної відповідальності, що дозволило б прослідкувати динаміку розвитку підприємства до реалізації заходів щодо КСВ та після них.

6. На рис. 3.6 наведено заходи щодо КСВ, які пропонується впроваджувати на досліджуваних підприємствах. Дисертація виглядала б більш логічно за умови проведення у розділі 2 діагностики стану КСВ за всіма зазначеними напрямками.

Але зазначені недоліки суттєво не знижують достатнього рівня дисертаційної роботи.

Загальні висновки і рекомендації

Виконана Сиротою Веронікою Сергіївною дисертаційна робота є кваліфікаційною науковою працею, що містить науково обґрунтовані теоретичні положення та практичні результати. Зміст відзиву, побудований на результатах аналізу дисертаційної роботи Сироти В.С., дозволяє стверджувати про наступне. Напрямок та тематика проведеного дослідження відповідає паспорту спеціальності 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності.

В дисертаційній роботі представлено завершене дослідження, результатом якого є поглиблення теоретико-методологічного базису

використання інструментів КСВ у системі економічної безпеки підприємства.

Результати дослідження містять наукову новизну та мають практичну значущість. Результати дослідження достатнім чином апробовані: використані у практичній діяльності підприємств, обговорені на науково-практичних конференціях різного рівня, а також опубліковані у наукових працях у наукових фахових виданнях. Апробацію основних положень дисертаційної роботи слід визнати достатньою.

Зміст автореферату повністю розкриває головні результати дослідження і не містить відсутніх в дисертації положень. Викладення дисертаційної роботи відповідає вимогам наукового стилю та Державному стандарту з оформлення наукової та науково-технічної документації.

На підставі детального аналізу змісту представленої на відгук дисертаційної роботи, вважаю, що в цілому здобувачем виконані вимоги, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Дисертаційна робота відповідає вимогам пп. 9,11,12,13 Порядку присудження наукових ступенів (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567), а її автор – Сирота Вероніка Сергіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності (економічні науки).

-Офіційний опонент,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедрою менеджменту
та економічної безпеки
Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького
Міністерства освіти і науки України

I. П. Мігус

Підпис Мігус І.П. засвідчую,
перший проректор, доцент



В.М. Мойсієнко